

PROLETARAC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1917, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju ki se nahaja poleg vašega naslova, prilepljena spodaj ali na ovitku. Ako (90) je številka tedaj vam s prihodnjo številko našega lista poteče naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 89.

Chicago, Ill., 25. maja (May), 1909.

Leto (Vol.) IV.

PROLETARACU, DRUGOM IN PRIJATELJEM.

Od blizo in daleč

Vedno v lepši luči se prikazuje ameriška justica. Sedaj ima ta devica piko zlasti na 'socialiste'. V Fort Seotu, Kans., je neka republikanska prota spoznala listim Fred Warren, urednika lista Appeal to Reasona radi "zlorabe pošte".

Državno pravdnštvo je vložilo tožbo proti Warrenu, ker je baje razpisal \$1000 nagrade na Taylorja, exgovernerja države Kentucke, ki je bil po državnih oblastih zasledovan radi ubojstva. To se je zgodilo vprav v tistem času, ko so odpeljale idoške oblasti Moyerja, Haywooda in Pettibona iz Colorada v Idaho, v ječo.

Da Warren pokaže, kako se razumejo vrane, razpisal je v A. to R. \$1000 nagrade na Taylorja, ki je bežal v Indiano k svojim republikanskim prijateljem, kateri ga niso hoteli izročiti pravici — da bi prišel tako kamor spada. Ker je bil pa to exgovernor, se je vlada brž skopala na A. to R. in začela tožiti Warrena z vidnim namenom, da uniči A. to R.

To tožbo je vlada večkrat preložila in traja že skozi 2 leti. Sedaj je bil exgovernor Taylor pomiloščen od Kentuckeškega gubernerja, da je zamogel biti kot glavna priča proti Warrenu. Warren je seveda apeliral in do tje je krivospoznanje suspendirano. Warrenov zagovornik je bil znani zagovornik Clarence Darrow in C. Boyle.

Vidi se, kako služi pravica v kapitalistični dobi. Kapitalistični sistem jaše tudi po courth...

"Civilizirana" meščanska družba se zgraža, da živi žena pri divjakih kot sužnja. N. pr. Indijance lovi le divjačina in ribe, žena mora pa izvrševati vsa dela na polju in doma.

To "civilizirano" zgražanje je gola hinavščina. Indijance je v tem oziru na višji stopnji morale, kot današnja meščanska družba. Njegova žena producira le za lastno družino. Naši "civilizirani" in "krščanski" kapitalisti pa dovolijo milostno, da žene in otroci drugih ljudi — proletarev delajo za nje, katerim ukradejo 85 odstotkov od njih zaslužka. Indijance lahko reče: Mi, divjaki smo boljši ljudje, kot vi, ki trdite, da ste civilizirani.

Ruski car, batjuška bo šel po leti na potovanje. Potovanje bo pričelo konec junija in bo trajalo dva meseca. Car se bo peljal s carsko jahto "Standart" v Nemčijo, kopenhagen, Anglijo, Italijo in skozi Dardanele v Črno morje, od koder bo šel v Livadijo. Izkreca se ne bo nikjer. Obiski tujih vladarjev se bodo omejevali le na ladje.

Tako poroča poročevalec "Frankfurter Zeitung" iz Petrograda. Ta človek ima najbrž izvrstne informacije. Ali to vest, katero je poslal v širni svet v dolgem članku, bi bil lahko povedal na kratko:

"Batjuški Nikolaju se dozdeva, da ni več varen doma, boji se, da bi ga doletela osoda ekskultana Abdul Hamida, za to se bo vozil kot jetnik na carski jahti po širnem morju".

Ako bi ameriška sodišča sodila le grafterje (grabeže), tedaj bi sodniki delali noč in dan. Sedem takih tičkov so minili teden v Pittsburgu poslali v ječo. Eden je bil še pred kratkem bančni predsednik. Zdjaj bo sedel 18 mesecev v prisilni delavnici radi podkupovanja. Blagajnik banke ni obsojen, ker bo v družih slučajih še zaslišan kot prič. Neki lastnik hotela je dobil dve leti, ker je sprejel podkupnino. Last, but not least so pa trije občinski svetniki dobili po tri leta in pol, dva mestna očeta pa po 18 mesecev, ker so imeli vedno odprte

svoje roke na široko, če jim je kdo ponujal podkupnino. Mnogo drugih takih pridaničev v frakti in klaku pa še čaka na obsodbo. To so le tisti, ki so bili tako neumni, da so prišli pravici v pest. Koliko grabežev pa svobodno hodi okrog v ti republikli in zaničljivo gleda delavce, ki si s težkom delom služijo svoj vsakdanji kruh? Tega ne more nihče povedati, ker je "graft" nekaj vsakdanjega in navadnega.

Trustu za sladkor se je dokazalo, da je tekom zadnjih šest let opeharil Zdr. drž. za najmanj 9 milijonov dolarjev na colnini, ker je vagal napačno importiran sladkor. Morda je defraudirana svota še višja, ker so se te sleparije vršile že več let.

Vlada se je zadovoljila s preiskavo šest let in tudi ni zahtevala vso poverljivo colnino, ampak je sprejela le \$2,269,897, "American Sugar Refining Co." v New Yorku, na ktere zemljišču so se izvršile sleparije, je bila pa kaznovana z \$134,000. Trust je vseeno naredil fin "kšeft".

Kriminalno obtoženo so tudi nekteri vslužbeni in delavci trusta. Colninska gospodstva preti, da bo dala zapreti tudi višje ali najvišje uradnike trusta. To pa ne poudje tako gladko, ker gotovo nobeden ravnatelj ni tako neumen, da bo svojim vslužbencem dal pismen ukaz, da naj goljufajo pri vagi.

Doživeli bodemo zopet staro resnico: Mali tatovi pojdejo v ječo, veliki bodo pa želi odlikovanja.

Kedar pošljejo kakšno veličanstvo in zaslužen pokoj, ima to veličanstvo toliko vrednosti kot prazen nič. Nad turškim sultanom Abdul Hamidom se izvršuje osoda vseh poraženih in odstavljenih trinogov. Dokler je vladal, ga je ljudstvo imenovalo: kneza vseh pravovernikov, cesarja cesarjev, božjo senco na zemlji, kalifa preroka, gospoda obeh svetov, kralja svetovnega morja in svetovnih dežel, vladarja vseh ljudi. Zdjaj mu pa dajejo tale ljubka imena: Zaničevalec preroka, krivoprišezni pes, kterega bo doletela božja kazen, neumni usurpator svetega Mahomedovega trona, krvoločni krvopija iz Stambula.

Komaj je sultan bil odstavljen, že je zgubil vso veljavo. Kje je torej iskati vir za slavo, katero uživa kronani nedelanič. V veri ljudske mase. Ako bi ljudstvo to vedelo in spoznalo, bi se ne dalo voditi za nos od ljudi, ki so se rodili v kraljevskih ali carskih palačah.

Ruska vlada je izjavila, da prizna za ameriške delniške družbe in korporacije iste pravice kot za svoje in drugih držav.

Živijo, bodo zdaj zaklicati vsi ameriški kapitalisti. Rusija je dežela, v kateri živajo vsi ameriški državljani enake pravice.

Ameriški kapitalisti že vedo zakaj vpijejo živijo. Ko so zaprli Pourena in Rudovica, da bi ju izročili batjuški carju je bil državni tajnik Zdr. drž. Elihu Root nekdanji korporacijski odvetnik. Ruska vlada je vrnila uslugo za uslugo. A ne vsem ameriškim državljanom. To uslugo je vrnila le ameriškim trustjanom.

Naj le skuša vrniti se kak ruski delavec, ki je tukaj, dobil državljanske pravice, v Rusijo. Ako ga ne bodo že na meji zavrnil, ga bodo pa kasneje za par mesecev najprvo poslali na ričet, potem pa po "šub" poslali do meje, ker je bil tako predrzen, da je ameriški republikli prisegel zvestobo. Ako se pa ameriški konzul ne bo brigal za njega, se mu pa tudi lahko pripeti, da ga pošljejo v Sibirijo na zvedrilo.

Ameriška vlada pri preganjanju trustov doseže vedno enake vspehe. Zdjaj je zopet porazila mesarski trust tako temeljito, da

je umaknila tožbo proti najmočnejši čikaški mesarski tvrdki. Gre se za tvrdko-Morris et Co., ki je od železniških družb zahtevala družbe, ki se navadno zavolajo odškodnine pravdajo do zadnje inštanace so plačale omenjeni tvrdki odškodnino brez najmanjšega protesta.

Vsled tega so vladni faktorji bili mišljenja, da ta nenavadno visoka odškodnina ni nič drugega kot nezakonit trgovski popust. Zakon o popustu, s katerim se hoče odstraniti izrodke kapitalizma v ameriški republikli, je tak, da ga lahko vsak kapitalist, ki razpolaga z dobrimi advokati, preloži postranskim potom, ne da bi se mu bilo treba bati kazni. Alro vlada semintje zagradi, tedaj prime za nič. Na vsezadnje se mora še veseliti, da se je vsaj napoljnostno umaknila s pozorišča. V tem slučaju se je vmaknila vlada tako, da je zvezni pravdnik Wickersham omenjeni tvrdki in njenim zaveznikom zagrozil: "Ako to izvršite še enkrat, potem" —

No, kapitalisti se pa krohotaajo ti groznji.

Časnikarski šmoki vseh narodov delajo zdaj poklone Mehmedu V., novopečenemu turškemu sultanu. Umevno je, da so na tem človeku razkrili in našli takoj vse najvišje človeške čednosti, dasi so še pred kratkem tega človeka v vseh petih delih sveta poznali za navadnega, rojenega butea. Zdjaj se pripravata dva časnikarska šmoka, kdo je prvi govoril z Mehmedom V. Eden je Anglež, drugi pa Nemeč; prvi piše za "Daily Cronicle", drugi pa za Scherlove "Berliner Blatter".

Angležu je rekel premeteni Mehmed, da najbolj ljubi na svetu Angleže; Nemeč je pa spet dejal, da so mu najbolj priljubljeni Nemci. Pri tem pogovoru je baje rabil sultan besede, ki nas spominjajo na govoranco "o zapovedajočih generalih", ki so napravile na Angleža tako globok vtis, da proslavlja sultana kot hitro in logično mislečega — bebca. Pred tem človekom je naredil šmok globok priklon, kakršnega je zmožen le polnokrven bizantince. Po povdarja šmok s ponosom. Po našem skromnem mnenju se je šmok najbrž vlegel na trebuh in lizal prah.

In taki ljudje pišejo v časnike in "vzgajajo" narod? Fej!!

Ko je bil Viljem št. 2 na obisku pri staremu Prohasku na Dunaji je zopet vstrelil kozla. Kedarliki zdaj Viljem zine in spušča svojo modrost v širni, ima vselej smolo.

Gre se za čestitko, katero je poslal parasitu na bulgarskem tronu z ozirom na izjavo neodvisnosti in imenovanje parasita carjem. To čestitko je klovniški Viljem začel takole: "Ker sem prepričan, da bo Tvoja vlada skrbela lojalno za nemške materialne koristi pri uravnavi orientalne železnice," itd. itd.

Bulgari se pa vsled te čestitke, ki je obenem zvezana s terjatvijo, silno jeze in oficiozno vladno glasilo je dalo muhastemu Viljemu naslednjo klofuto.

Mejtem, ko dovolimo knezu Buelowu, da oceni lojalnost svojega gospodarja, izjavljamo, da so Bulgari kulturen narod, ki ima pravico tirjati za sebe več lojalnosti in uljudnosti. Bulgarija je priznala za orientalske železnice pošteno ceno, in če vprašanje do danes še ni rešeno, sta to zakrivila lojalni Evropejce in prekanjeni Azijat, ker se ne moreta spozrazumiti, kdo bo od cele svote pobasal en ali dva milijona v svojo malho.

Drugi bulgarski časniki pišejo tudi tako ostro. Vbogi Viljem. Čestital je, hotel je biti vljuden, zdaj pa pada od vseh strani po njemu. Še navadna čestitka se mu več ne posreči. Najboljše je, da se ga pošlje v penzijo, svojega "lona" za klovniške uloge ne zaslužuje več!

V Mehiki se je ljudstvo naveličalo prenašati grozne muke in trpljenje, ktere izvršujejo nad njim biriči diktatorja Diaza. Ljudstvo je pripravljeno za vstajo. Zadositi! Mera je polna! To je klie vseh zatiranih in tlačanih v Mehiki. Dne 29. marca t. l. je vlada zvišala davke. Kmetje so se dvignili in vbili so enega davkarja, več pa ranili. Ta vstanek se je izvršil v San Andres v državi Chihuahua.

Kmetje v vaseh Sierra Madre, v obsegu 30. milj so se pridružili puntarjem glavnega mesta Chihuahue. Vršili so se vroči in hudi boji med kmeti in orožniki. Kmetje so klicali proč z davki! Doli s tiranijo! Živela revolucija!

To gibanje, ki je oričelo med kmeti, je bilo kmalu splošno v državi Chihuahua, in tudi v drugih državah so pričeli revolucionarni gibanji se proti nezorni tiraniji predsednika Diaza.

V Zdrž. drž. ob mehikanski meji pa agitirajo mehikanski delavci zelo živahno, da bi svojim bratom pomogli materialno. Mehikanskemu ljudstvu se je pretrgala nit potrpežljivosti, in zadnji vstanek so začeli revolucionarne dobe, v kateri bo poginila tiranija Diaza. Liberalna stranka je zaprosila delavske zastopnike, da razpošlejo oklice na organizirane delavce vsega sveta za denarno in moralno pomoč.

Portugalski kralj Manuel je podelil svoji materi, kraljici Amiliji, vdovi kralja Carlosa, tri vi soke rede v priznanje junaštva ob umoru njenega soproga in sina v februarju 1908. Tako se glasi brzjavka.

Kraljica ni storila nič drugega, kar stori vsaka mati — s svojim telom je krila svojega sina Manuela, ko so napadniki poslali kroglje iz pušk debelemu Carlosu. Ako bi bila Amalija navadna ženska — soproga delavca, kmeta ali obrtnika — bi se nobeden kralj zdaj ne spomnil njenega čina.

To odlikovanje materi po sinu je navadna komedija za reklamne namene kronanih zajedalk, ki je dobro preračunjena na neumnost ljudske mase.

Svetoven pregled.

V Moskvi je končala obravnava proti ondotti socialistični organizaciji. 18 sodrugov so obsodili v dosmrtno prognanstvo v Sibirijo, ker so storili velik zločin — bili so člani socialistične organizacije. 20 drugih sodrugov je bilo obsojenih od enega do treh let v ječo. Med obsojenci je tudi sodrug Rohkov, profesor in znamenit zgodovinar.

Socialistični poslanci so interpelirali v dumi radi zanemarenje vprave v ruskih ječah, v kterih zdaj silno razsaja legar. V ječi v Jekaterinoslavu je 1200 jetnikov, dasi je prostora le za 280. Ni torej čudo, ako je 198 jetnikov obolelo za legarjem. V tifliški ječi so postrelili jetnike, ako so se prikazali na oknih, ne da bi jih preje svariili. V Rusiji vzlie ustavi vlada še absolutizem.

Po tridnevni slavnosti, katero so priredili katoliki v Notre Dame cerkvi v Parizu v proslavo proglašenja Jeanne D'Are, device orleanske svetnici, so bili modrokrvni privrženci kraljevstva tako navdušeni in skrivnostno sladko gindjeni, da so koneem napitnice orleanskega vojvode zaklicali. Živijo kralji! Doli z republiko. Koneem slavnostnega žretja in pijančevanja so poskusili mlajši rojalisti, ki so še mokri za ušesi napraviti sprevod po mestu. Ali komež so zagledali policiejo, že so zbežali in pustili svoje zastave v cestnem prahu, ktere je policija zmagoslavno kot bojni plen odnesla s seboj.

Na havajskem otočju je zastavkalo 5000 japonskih delavcev, ki delajo na nasadih. Japonski

delavci zahtevajo, da se jim zviša plača za štiri dolarje na mesec. Stavko so zakrivil bogati posestniki sladkornih nasadov, ki so zadnje leto importirali japonske delavce v veliki množini, da bi tem laglje znižali plače. Ker importirani japonski delavci niso dobili vsi dela, se je pričela med njimi širiti nezadovoljnost, ker so spoznali v kakšen namen so jih importirali. Japonski delavci so se združili in zahtevali so višjo plačo. Lastniki nasodov so odklonili to opravičeno zahtevo in nastala je stavka.

V Monakovem so zaprli baronico Rotky, tajnico baronice Zdekaner, ker je kradla dragulje. "Blagorodno" tatice bodo najbrž spoznali za bolno na kleptomaniji. Že stara pesem!

Iz Berlina se poroča uradno, da je bilo število ameriških izseljencev preko nemških luk v mesecu aprilu zelo nizko.

Belgijski kralj je prodal znamenite slike in egipčanske starine, ktere je mu je leta 1854 daroval Izmail paša, ameriški milijonarjem. Kralj je skupil za umotvore \$2,000,000, ktere je naložil za svojega nezakonskega sina.

V Winnipegu, v Kanadi so zaprli Litvina Buchholza, političnega beguna in ga izročili biričem ruskega carja, ker je baje sam izjavil, da noče izročilne obravnave, da se vrne prostovoljno v Rusijo. Buchholz je star 67 let in boleha za domobolom. Rad bi videl še enkrat svojo domovino in če mora tudi umreti, ako bi ruska vlada zahtevala njegovo smrt.

Trgovski minister v Angliji je predložil zbornice načrt za državne posredovalnice za delo. Država bo prispevala na leto \$850,000.

V prihodnjem parlamentarnem zasedanju bo predložil zakonski načrt za zavarovanje delavcev v slučaju brezposelnosti.

"Pall Mall Gazette" poroča, da je ministerstvo odredilo, da se prične z gradnjo štirih ogromnih bojnih ladij. Ta odredba dokazuje, koliko so dandanes vredne mirovne konference.

Turški finančni minister je odredil, da se gotovina, ki se je našla v sultanovi palači vporabi za pokritje troškov za mobilizacijo in pohod 1. in 2. vojnega kora v Carigrad, ki sta z orožjem izvojevala zopet ustavo. Gotovina znaša \$8,000,000.

Ameriška križarka "North Carolina" je priplula v maloazijski pristan Mersino, da varuje ameriške državljane. V okolici Mersine divjajo Mahomedanci proti vsem, ki ne hvalijo in molijo alaha in Mahomeda, njegovega preroka.

Sultanova palača Jildis Ki-orsk bo od sedaj odprta ljudstvu za obisk. Sužnjem spodenege sultana je dala vlada svobodo.

Pet častnikov, ki so se vdeležili proti revolucije dne 13. aprila so obsedli dne 17. maja nasproti mošeje Sofija.

Turški parlament. — V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da bo zasedanje parlamenta odgodeno v svrhu, da se vladi da prilika napraviti mir in red v državi. Mnogi politiki so mnenja, da bo zbornica v kratkem razpuščena in takoj razpisane nove volitve.

Novi sultan gre na potovanje. — "Times" javljajo, da bo sultan Mohamed v kratkem posetil vsa večja mesta v Anatoliji, da pomiri tankajšnje prebivalstvo, ki so ga reakcionarni duhovniki naščevali proti novemu režimu.

Direktorij Jugosl. del. tisk. družbe.
Direktorij Jugosl. del. tisk. družbe ima svoje mesečne vesele vsak zadnji petek v mesecu ob 8 uri zvečer, v prostorih rod. dvorane 587 So. Center enue.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Americo \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Joe Jenik, President; John Petrich, Secretary; Frank Mladic, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year.

Dopisi.

Seattle, Wash., 14. maja. Seattleški stavbeniki so ustanovili za svoje strokovne in navadne delavce unijo. Vsak mestni stavbeniki delavce ki hoče delo in pristopiti k uniji, se mora opovedati vsaki drugi uniji, če je sploh v kateri drugi bil. Vstopnine v unijo, kedor hoče postati organiziran skab, se mora plačati eden dolar, in 50 centov mesečnih prispevkov. Sto unijo za delavce, mislijo stavbeniki uničiti vse druge unije strokovnih delavcev v Seattle. Unija že ekzistira par mesecev, a članov še sedaj nima več, kar se jih potrebuje za "charter" dobiti, in jih tudi dobila ne bo, to se vidi že sedaj. Na tak način delavce zasmehovati je že več kakor preveč.

V Seattle bodo to poletje od 1. junija in do 15. okt. razstava, "Alaska Yukon Pacific exposition." Vsa ta obsežna pošlopja za razstavo bila so zgrajena po neujijskih delaveih, — "scab labor". Po otvoritvi razstave bodo pa Seattleški unijci tudi pokazali, kdo ni delal na raztavi. Vsi kot eden mož, pravijo: od mene raztavo ne bode dobila rdečega centa. In prav tako, vsakemu svoje. Mesto je temu samo krivo, ker mestni očetje in župan bi bili lahko izposlovali, da bi se bilo, in moralo izvršiti vse delo po domačih, unijjskih delavcih.

Alaska Yukon Pacific exposition je za unijske delavce unfair. Ogromno število delavcev prihaja v Seattle, vsi z namenom tu delati in viditi razstavo. Dela se vršesedaj pred raztavo še precej po vsem mestu ker primanjkuje še hotelov in restavracij za tujece za čas razstave, a nič k razmerju delavcev, ki so sedaj tu. Plača je nizka, \$2 za navadne delavce ob svojim; stanovanja in hrana se pa draži vedno bolj. Po razstavi bode pa za delavce v Seattle nastala nova kriza, kakor je nastala drugod po razstavi, to se vé že vnaprej.

V vzhodnem delu Alaske grade novo železnico. Kontraktor Heney ki ima to delo zvršiti, je naročil delavce iz Seattleških delavskih posredovalnic, in sicer take delavce, ki delo razumejo in vzamejo "sub kontrakt" od kontraktarja; vsak svoj kos dela od katerega dobe plačano po pogodbi od yarda. Employment agenti so mu pa na enkrat poslali 250 takih delavcev, ki dela ne razumejo niti angleškega jezika ne. Od vsakega delavca so vzeli \$3 za delo. \$15 pa za vožnjo tja, in tako okradili delavce za ogromno svoto. Ker denarja niso imeli za vrnitev, jim je kontraktor moral dati delo in hrano, da niso glada pomrli. Heney, ki je ravno prišel iz Alaske v Seattle po opravkih, je izročil sedaj te roparske agente sodišču.

Delavci, kateri se tako radi pušče vleči za nos in okraški od teh zvilih roparskih agentov, in ki vsakdor kupi delo od njih, so povzročili take razmere, da šlovek kmalu ne bode dela dobil več drugače, da ga kupi, vsi so v zvezi s temi agenti, in si potem dele dobiček.

Delavce delovodja obdrži v delu le toliko časa, da zaslužijo stroške in zamorejo drugo delo kupiti, potem jih pa da proč in naroči drugih. Tako ima vsak delodajalec, ki naroča delavce iz teh posredovalnic, tri skupine delavcev, ena skupina prihaja, ena odhaja, ena je pa v delu.

Ker ta roparska podjetja, Em-

ployment office, nese mestu lepe davke, zato se avtoriteta nič ne zmenji, če agenti skupijo delavce tudi tem potom.

Uradniki, organizatorji in govorniki od organizacije "Industrial Workers of the World", so zadnji čas tu v Seattle in Spokane, Wash. uprizorili boj na smrt temu agentom delavskih posredovalnic. Delavce uče na njih shodih, na ulici in halu, da se morajo organizirati industrijno če si hočejo zboljšati razmere in odpraviti kupčijo z delom.

Za odvrnitev delavcev od teh graft posredovalnic in jih poručiti o posledicah, prilepujejo tiskane lepake, izrezke iz listov in popisane pole papirja z debelimi črkami v pojasnilo. Za prostor oglosov mora omenjena organizacija I. W. W. plačevati \$5 na mesec. Na tej deski ali tabli ki visi na steni hiše, se oznanjajo vsi štrajki, in odprte delavnice, kjer se unijske delavce ne sprejema, kakor je bila Alaska Yukon Pacific exposition, da se delavci vedo ravnati.

Na deski se čitajo tudi izrazi, kakor:

Ne kupi dela, poišči si ga sam.

Ako ne kupiš dela, bode bos moral sam tebe poiskati.

Tisoče delavcev je prenehalo kupovati delo.

Ako bodeš delo kupoval, bode vedno več zahtevali zanj.

Prezirajte "Employment Shark".

Vzdržujte se od posredovalnic za delo.

Če se mesec vzdržite od posredovalnic, bode vse odpravljeno.

100 delavcev wanted to stay away from Employment Sharks.

Ali rad delaš za malo plačo, dolgo ure in kratek čas pri enem bosu!

Ako kupiš delo, daš s tem priliko bosu, da te odpusti.

Ako nehaš delo kupovati, bodeš delo obdržal, kadar ga imaš, in lahko zahteval več plače.

Ali je delavce vreden toliko kakor konj? Ne v očeh delodajalca in zakonov. Konj če na dela je vsajedno, in mu ni potreba kupiti pravice do dela.

"Bread line" so vzrok delavske posredovalnice in ker niste organizirani industrijno.

100 delcev potrebuje Tedy v Afriki za skočiti divjačino; vprašaj v Employment office.

V Fairbanks, Alaske, Douglas Island v Tredwell mine v Alaske in Prince Rupert B. C. je štrajk; beware and stay away.

Be a man. itd.

Ivan Šolar.

svoje zahteve za zboljšanje svoje-ga položaja.

Kako je pa z neorganizovanimi? Njihov položaj si lahko vsak predstavlja. Odvisni so popolnoma od svojih gospodarjev kapitalistov. Če si kdo drzne kaj ponižno uprašati — kaj šele zahtevati — se mu jednostavno pravi: če ni zate, pa pojdi. Delavcev je dovolj. Tako je delavce brez pravice. Kapitalist dela poljubno ž njim in mu znižuje plačo, kakor je storila tukaj Cambria Steel Co. v svojem rovu v Franklin. Dasi bode potekla pogodba med družbo in delavci mehkega premoga šele drugo leto — se na to družba ni ozirala ampak je kar na svojo pest znižala plače za 11 odstotkov in sicer ubogim delavcem, kateri so žetaki slabo služili in kateri so že dovolj svojih možij dali kompaniji zastoj. Zajedno je povečala tudi delavni čas — delavce pa — neorganizovan — mora vzprejeti, kar mu da kompanija, ker si ne more pomagati.

Pripomniti pa moram, da bi bila organizacija delavstva v našem kraju veliko truda, ker imamo vse narodnosti zastopane med delavstvom. Naravno, da imamo med temi delavci vseh organizacij tudi take, kateri sploh ne vedo, kaj pomeni to: organizovati se. Veliko jih je, ki delajo in bodo tudi mirno sklenili z zavestjo, da je moralno biti tako, da je to božja volja in da sploh niso bili za drugo na svetu kot za trpljenje. Da revčki ostanje v takem prepričanju, zato skrbe za razni kapitalistični agentje, kapitalistično časopisje in pa zastopniki raznih ver, katerim so taki nezavedni delavci najboljše molzne kravice. — Zato ni čudno, da več delavcev sploh neče slišati o kakih organizacijah ali ji pa kar naravnost nasprotuje.

Ta nasprotstvo pa bode trajalo tako dolgo, dokler se ne bodo delavci poprijeli časopisja, katero je le njim posvečeno, to je naše delavsko časopisje socialistične stranke. In naši rojaki imajo izvrsten list, kateri je vedno stal za njihove pravice in koristi, to je naš Proletarec. Čitajte in širite ga — širite zavest med ljudstvo. Delajmo vsak po svojih močeh za dobro stvar da pospešimo čas, ko bode delavstvo stalo vseskozi organizovano v vrstah napram kapitalizmu. Socijalni pozdrav

Frank Podboj.

Chicago, Ill.

še človek dela za tolarje, potem je dušni blagor le žleb, po katerem se vse steka v eno jamo. Posebno veliko skrb pa ima za dekleta, kar pa ni nič čudnega. Žegnan človek je namreč ravno tak kot nežegnan. Pravi, da naj se varjejo družbe, kjer se vino pije ker je v njem nečistost. Potemtakem pa tudi ni treba hoditi v cerkev, kjer se tudi pije vino. Ampak v vinu ni nečistosti, jo je več v vodi. Jaz bi sam stavlil, da ga je Kozjimir sam poluckal več, kot ga je kateri delavec sploh videl. Pravi tudi, da ne smemo jesti mesa ob petkih. Če si eden privošči lahko nekaj boljše-ga, kot je meso, je prav, da se postavi. Ampak postni naj se tak človek ki dosti postava kot Kozjimir sam. Delavce se pa tako zmeraj postni, ker zato skrbi že kapitalizem za duhovni gospodje; res so to slabi časi. Ni dovolj, da nas daje kriza, — še razne svetosti se norčujejo iz nas. Proti temu ni družega zdravila, kot Proletarec. Širite in čitajte ga.

M. Kulovic.

Najumestneje bi bilo sedaj, da lastniki "Outlooka" ustanove tovarno, kjer se bodo izdelovali "Tedy — papige" in škorci.

Vabilo na prvo veselico
slov. ženskega društva "Nade"
S. N. P. J.
ktero priredi
v soboto zvečer dne 12. junija '09.
v dvoran pri g. Franc Čehu,
568 So. Centre Ave.

Vstopnina in prigrizok prost. Cvetlični šopek 10c. — Začetek ob pol 8 uri. Igrala bo tamburaška godba. Za obilen obisk se priporoča

ODBOR.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in rane.

Indravniska preiskava brezplačno. Zdravnik za notranje bolezni in rane. Zdravnik za notranje bolezni in rane. Zdravnik za notranje bolezni in rane. Zdravnik za notranje bolezni in rane.

Domača oštarija.
Podpisani naznanjam, da toliko turno domače vino in dobro pivo. Na razpolago imam tudi prostora

FRANC ČEH
568 So. Centre Ave.

V slučajih nesreče
izvijena udov, ako skoči kost iz svojega ležišča itd. rabite takoj

Dr. RICHTERJEV
Sidro Pain Expeller.

On suši, zdravi in debavi udohnost. Imejte ga vedno doma in skrbite, da si nabavite pravega z našo varnostno znamko sidrom na etiketi.

V vseh lekarnah po 25 in 50 centov.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl Street, New York.

Halo, Johnny!
Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, kjer je največ zabave. Ali še ne veš, da je največ zabave v GOSTILNI

John Košiček
590 So. Centre Ave., Chicago.

MODNO OBUČO
za moške, ženske in otroke dobiš po najnižjih cenah pri

Kapper's
Največja trgovina z obučo na zvezni strani,
cor. West 18th & Wood Sts., Chicago, Ill.

RAZNOTEROSTI.

— Iz stare domovine je prišel v Ameriko študirat rojake in tukajšne razmere župnik Trunk. Poslala ga je Mohorjeva klerikalna družba. Naravno je torej, da bo mož gledal vse s klerikalnega stališča in dal poročilo s te perspektive. — Je že tako, pri nas Slovencih; vsi "kulturni" in poskušni eksperimenti pridejo od strani klerikalnih organov, kar je seveda na mestu, če pomislimo, da je Kranjska ena najklerikalnejših dežel v Austriji. Nadjali smo se že pred leti, da bo kak kulturen zavod, napr. Slovenska Matica, — poslala v Ameriko kakega poročevalca, da opiše življenje amer. Slovencev. Računali smo zlasti na Cankarja, ki bi nam brezdvomno podal nečaj imenitnega, nekaj kulturnega in realnega iz življenja slovenskega proletarjata v Ameriki. Ampak pri nas izročajo vse poverjeništvu popom, katerim je vse drugo več kot kultura in realnost. Gotovo je, da bo Trunk opisal najbolj živo nebroj slov. cerkva in pa hvalil "verne" Slovence, ktere bo najbrže našel po mestih, koder ni nobene organizacije in koder jih kapitalisti najbolj izkoriščajo. Resnica je namreč, da so rojaki, ki so pridni v zidanju cerkva najbolj nazadnjaški glede delavskih organizacij, in vsled tega najboljši "futer" amer. kapitalistom. Najjasnejši dokaz temu je Joliet, kjer so večina vse skebske delavnice. Župnik Trunk bo pa brez dvomno videl v Jolietu eno najidealnejših slov. kolonij v Ameriki. Seveda se temu ne bomo smeli čuditi, kajti župnik Trunk ne bo študirjal slov. proletarata v Ameriki, marveč slovenskega "vernega katoličana."

Radovedni smo pa, če bo kakšen kulturen zavod na Kranjskem poslal kdaj kakšnega svojih mož študirat življenje Slovencev v Ameriki!

— Teodor Roosevelt se je v svoji nečuvni impertinentnosti spravil nad velikega učenjaka Tolstoj in nad njegova velika dela. V "Outlooku", kjer se je pred kratkem spravil nad socialiste — pravi, da zamore Tolstoj pridobiti za njegove nauke le slabotneže, ne pa krepostne "junake" — "individualiste"! — Seveda, take individualne blufarje, rafinirane kretine in izdajice naroda, kot je nesramni Roosevelt, ki se je udeležil znanega "Alton švindla", gotovo ne bo pridobil Tolstoj; ampak skrajna nesramna predrznost je, če en tak bluffer in socialni vandal čeka nekaj o možu-učenjaku, kteremu niti prahu iz njegovih čevljev ne bi smel obrisati. Vse to pa naposled le kaže, kako se ljudje, ki so sedeli na predsedniškem stolu blazirajo in v svoji blaziranosti govore besede papig in škorcev.

Slovensko-angleška slovnica, slov. ang. tolmač in angl. slovar za samo \$1. — pri V. J. Kubelka, 9 Albany St., New York, N. Y.

Nova knjižica "POSTAVA O NATURALIZACIJI IN LAHKO UMLJIVO RAZKLADANJE, KAKO POSTATI DRŽAVLJANOM" je pravkar izšla v slovenskem jeziku. Stane samo 10c in se jo naroči na National Office of Socialist Party, 180 Washington St., Chicago, Ill.

Aka hočeš dobro naravno vino? oglašaj se pri

JOS. BERNARD
620 Blue Island Avenue
Telefon Canal 842 CHICAGO.

Pri njemu dobiš najboljša kalifornska in importirana vina.

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodajni strani pri

H. SCHWARTZ,
16—18 N. Halsted St., Chicago
Velika zaloga klobukov, čepice, vljev, perila in kovčkov.
Kdor kupi za pet dolarjev, do darilo.

HALO! HALO!
Kam pa? — Na sveže pivo in čašo dobrega vina k

Frank Mladic
611 S. Center Ave., Chicago.

tam se bomo imeli po domače." To je pogovor s ceste, ki priča o mojem saloonu.

Frank Mladic,
611 S. Center Ave., Chicago.

Najbolje in najceneje obuvale kupa pri

John Klof
631 Blue Island Ave., CHICAGO.

Sprejema tudi pravila.

POZOR!
Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko. Se priporoča

John Mladic
825 Blue Island Av. Chicago.

POZOR!
Cenjenemu občinstvu v LaSalle, okolic in drugod naznanjam, da sem odprl.

GOSTILNO, kjer točim sveže, dobro pivo, imam v zalogi unijske smodke in na razpolago prost prigrizek. Potujoči rojaki dobe dobro prenočišče.

Za obilen obisk s priporoča

SILVESTER KRAMARŠIČ,
137—1st St. Rock Island C.O.D.
LA SALLE, ILL.

Jože Sabath
advokat in pravni zastopnik v vsakih in civilnih zadevah.

Pišite slovenski!
1628-1638 Unity Building
79 Dearborn St., Chicago.
Res. 5155 Prairie Ave.,
Phone Drexel 7271.

Društvene regalije, kape, prekorački — bandera itd.

za slovenska društva najboljše predložitve

Emil Bachman
580 So. Centre Ave., Chicago.

Leopold Saltic
ODVETNIK
v kazenskih in civilnih zadevah
Auto Phone 6065.
Office Phone Main 3065
Residence Phone Irving

URAD: 27 METROPOLITAN BLVD.
Severozap. ogel Randolph
in La Salle ulice

Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

I. STRAUB
URAR
336 W. 18th St., Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verižic, prstov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni.

Obiščite ga!

To vam najboljšje in najhitreje preskrbi

Frank Udovič,
EKSPRESMAN
539 W. 18th street
CHICAGO, ILL.

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri njem.
Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico.

Pristno domače vino

CATAWBA	70—75c
BELO VINO	60c
RDECE VINO	50c
RDECE STARO VINO	40c
RMENO VINO	55c

Posoda prosta. Te cene veljajo jemalcem od 50 galonov naprej; za 50 galonov se ne pošilja. Vse pošiljam proti predplačilu ali po C. O. D. po vli Ameriki.

Priporočam se rojakom tudi za moje lepe urejeme gostilne z izbornimi pijačami in z vedno pripravljeno sttim prigrizkom.

Za dobro in točno postrežbo, tudi za pristnost vina jamšim.

JOSIP ZALOKAR
899 Edison Road N. E., Cleveland.

Rabite premog?
Rabite drva?
Ali se selite?

Cenjeni Proletarec.

Upam, da bode vzprejel v svoje predale tale moj dopis. Posebnega ni nič, ampak vsajedno mislim, da bo čitatelje Proletarca zanimalo. Našemu fatru S. Pavlihi se je nekaj sanjalo, zdaj je pa brž dal natisniti v svoji mesečni praksi. Zmislil oziroma po sanjah je posnel smrdi. Zato sem se namenil, da tudi jaz sporočim malo o teh dobrih časih, kateri vladajo tukaj oziroma v Johnstownu.

Tukajšnja največja družba je Cambria Steel Co., ktera ima v normalnih časih uposlenih 17,500 delavcev uštevši tudi tiste, kateri delajo po njenih premogokopih. Dasi govore, da je prosperiteta že tukaj, vendar nima omenjena kompanija uposlenih več kot 13,000 delavcev; majka jih torej od dobrih časov dobro četrtino. Ta četrtina je brez dela. Jednako je tudi pri drugih podjetjih. Ta četrtina pridnih rok pa je po mnenju nekterih listov med kterimi so tudi slovenski — večinoma delo mržna.

Položaj tukajšnjih delavcev je naravnost neznošen. O kakej organizaciji ni ne duha ne sluha; tako so raznim krvososom prepuščeni na milost in nemilost. Poljubno jih odslavljajo, znižujejo plače in sploh delajo tako, kot z blagom.

Zato je pa potreba, da malo pogledamo naš položaj in da začnemo misliti, kaj se godi z nami. Premisliti moramo, kaj nam je storiti, da se naš položaj malo izboljša. — Če se ozremo po drugih krajih, vidimo, da so naši sotrpini lepo organizovani. Povsod so močne strokovne organizacije. Če so te pod dobrim vodstvom, potem so te edino orožje proti kapitalistom, edina sila, ktera brani, da ne delajo bogatini z ljudmi, kot se njim poljubi. V organizaciji je moč, v kterej se začne delavce zavedati, da je človek in da ima prav tako vse človeške pravice kot kapitalist. Organizovane delavcu se ni treba bati, da bi zgubil delo, ker ga varuje organizacija. On sme brez strahu — lepo organizovan — staviti kapitalistu

Nedavno mi je prišla v roke čez vse potrebna knjižnica, ktere glava je znani Kozjimir od Katastrafelove zdražbe. Ta špasa se strašno trudi — da se to prav razume — za dušni blagor tistih ljudi, kateri pridejo sem v Ameriko. Kozjimir je res za v kozji rim. Če mu je toliko za tiste duše, pa naj gre lepo nazaj, pa naj jih tam spreobrača. Ali naj pa gre na Turško med Mohamedane. Ampak

BI MORALI VSI ORGANIZIRANI DELAVCI BITI TUDI SOCIALISTI?

(Dalje.)

...v moderni produkciji...
...delo družega kakor zazna...
...drugi krojač zopet ne dela...
...dne dni nič družega, kakor...
...kjer ima biti ljukna...
...tretji našiva gumba;...
...dela ljukne za gumba; peti...
...obiva i t. d. Vsaki delav...
...krojač, mora vedno vršiti...
...in leto delo v delavnici, in...
...konečno suknja dovršena...
...39 krojačev, skozi kate...
...je prišla cela suknja. Ako...
...računamo, koliko ljudi re...
...pri delu blaga za suk...
...jedmo, da je trebalo 3000...
...da je bila suknja dodelana...
...prejšnjih časih, ko se je uče...
...krojačstva pri "mojstru"...
...se je v par letih izučil, da...
...naredil sam celo obleko...
...bi se dandanes hotel izučiti...
...krojaški delavnici narediti...
...suknjo, bilo mu treba 78 let...
...prestano učiti, da bi bil vsta...
...narediti suknjo. Za rokavnik...
...nik in hlače, bi se zopet mo...
...posebej učiti.

...delavnji družabni način produk...
...pri izdelovanju suknje, je...
...vsem drugem rokodel...
...v moderni industriji.

...hočemo informirat, kako...
...delajo čevlji, bomo našli, da...
...64 različnega tipa strojev za...
...delati par čevljev pod sedanjim...
...organiziranim sistemom. 64 raz...
...rokodelcev za par čevljev...
...sedanji socializem, kakor da...
...v produkciji.

...imamo takorekoč socializi...
...produkcijo, zakaj bi ne imeli...
...socializem v skupnem pose...
...vanju industrije, in nadzoro...
...socializirane produkcije? Ker...
...sedaj tega še nimamo, zato...
...tvoja naloga, proizvajalni or...
...organizirani delavec, da tudi to do...
...mo.

...sicer imamo "socialno pro...
...kaj" s stroji vred, kjer gre...
...iz rok v roke, nimamo pa...
...napo last", temveč le nekate...
...posamezniki, smo razlasteni...
...delavci primorani de...
...zelo, ali z drugo besedo...
...ni drugam za življenje. Se...
...pod sedanjim kapitalističnim...
...enom, ko se vse izdeluje le za...
...dajo in dobiček s pomočjo mo...
...nih strojev, in ker delavec mo...
...delati preveč ur na dan, se v...
...tem času producira več bla...
...kar se ga zamore prodati, zato...
...delavci, delodajalec rabijo le...
...delavce na enkrat, dru...
...polovica, bi rad bil — delavec...
...baka, kdaj bo kateri vposlenik...
...šen. Iz tega vzroka mi mo...
...ineti socialno, skupno last...
...or je imamo socialno produk...

...nam je storiti? Ali naj...
...od glada mrjemo zato, ker...
...preveč vraga producirali pod...
...socializirano metodo?

rad", denarja in sredstev za živ...
...ljenje. Ti in jaz, in večina ljudi...
...bi radi več od tega, kar nekdo...
...drugi z našim trudom spravi v...
...žep, tega pa mi nikakor in niti s...
...silo ne moremo doseči. Druga naša...
...želja, ali "bi rad", se pokaže tak...
...rat, kadar smo na sejmu; ta naša...
...želja pa je to, kar bi radi in po...
...trebovali pa ne dobimo drugače...
...da odštejemo denar za isto. To...
...drugo sredstvo, "bi rad", je...
..."market", življenska sredstva.

Dobre so tako centralizirane dan...
...dane, da ima sejm absolutno kon...
...trolo nad tem, "bi rad"; trusti pa...
...so, ki imajo sejm pod oblastjo...
...Ako ljudstvo ne more sproti poku...
...piti produkta, tedaj trusti ustavi...
...jo produciranje prej, ko je nad...
...produkcija, zato, ker produkta ne...
...morejo v dobiček spraviti, vzlic...
...temu, da bi ljudstvo potrebovalo...
...izdelke, zaradi tega ne bo de...
...nadprodukcije. Pri tem je en vzrok...
...o katerem smo se socialisti poučili...
...in poučili dobro. Dobre niso na...
...rejene za rabo, temveč za dobiček...
...Ta izjava se podpira za resnično...
...sama na sebi.

Vzemimo en dokaz; naj bo de...
...likor hoče potreben en komad bla...
...ga, kadar dobiček manj prestane...
...ga bo de-trust prenehal izdelovati...
...če bi ga ljudstvo najbolj in nad...
...vse potrebovalo.

Zanimiv razgovor, ki sem ga čit...
...tal ne dolgo tega v listu "The...
...Socialist" mej možem in bosim...
...dečkom, najbolj karaktezira kap...
...italistični roparski sistem. Raz'g...
...ovor mej njima je bil ta:

"Zakaj hodiš bos v mrazu, moj...
...dečko?"
"Nimam čevljev."
"Kako rokodelstvo ima tvoje...
...oče?"
"Moj oče je čevljar."
"Zakaj ti tvoje oče ne naredi čev...
...ljev?"
"Zato ker nima dela."
"Zakaj je on brez dela?"
"Zato ker je preveč čevljev iz...
...delanih."

Trda skušnjava proletarcem za...
...življenje prihaja od tega, ker i...
...mamo kapitalistični "profit sist...
...em". Ta profit sistem je največje...
...zlo, ki dela ljudi — "bi rad";...
...njega sledimo povsod in v vsem...
...Dobičku sledimo v blaznice, ječe...
...bolnišnice, v samomer, umor, ne...
...voščljivost, sovraženje, laž, golju...
...fijo, bogastvo in razpisnost; sploh...
...vse se vrši v dotiki dobička.

Vsem nam je znano, da na sto...
...tisoče poštenih brezposelnih de...
...lavcev postopa sem in tja, in...
...trampa iz kraja v kraj ter bera...
...či in celo pretepa se za delo; bera...
...či, ker ne more, dasi bi rad, delal...
...dobiček za neke ljudi, ki se jim...
...pravi — kapitalisti.

Za vse te slabe ekonomične raz...
...mere, ki jih organizirani in ne or...
...ganizirani delavci morajo tako...
...hudo občutiti, so vzrok tudi, —...
..."delo prihranjevalni stroji."
Navedel bom tu par dokazov...
...ker mislim ne bo škodilo k tej raz...
...pravi.

Najnovejši stroj za igle, ki je...
...zadni čas prišel na dan, producira...
...260 igel v minuti. Stroj za ko...
...sitrene škatlje, katero delo lahko...
...otrok upravlja, naredi 64 škatelj...
...v minuti; 38,000 vsaki dan. Spre...
...tni ročni delavec jih je prej zamo...
...gel zgotoviti le 500 na dan. Vsak...
...stroj za škatlje sedaj nadomesti...
...80 delavcev. Tu imamo dandanes...
...že stroj za smodke, kateri zamore...
...zvršiti 300 smodk na dan. Spomo...
...močjo stroja zamorejo trije de...
...lavci speči 20,000 hlebeev kruha...
...na dan. Stroj za presti nadome...
...sti 1000 delavcev; sedaj se rabi le...
...dva otroka in enega moža. Za de...
...lati konjske podkve, en mož stori...
...delo, kar je prej potrebovalo...
...500 za isto delo. Trdelovati žreb...
...lji, eden delavec opravi delo, kar...
...je prej trebalo 1000 mož. V jekle...
...ni industriji, z najnovejšimi stro...
...ji trije delavci v 10 urah narede...
...dela, kar je l. 1892 trebalo 115...
...za isti čas. Pri izdelovanju kot...
...lov 30 delavcev stori delo, kar je...
...prej nekaterim leti izvrševalo i...
...sto delo 500 delavcev. Oralo na...
...par, nadomesti 21 delavcev.

(Dalje prih.)

Delavci — tovariši! Zavedajte se, da je edino "Proletarec" tisti list, kterega pišejo in vodijo delavci ZA DELAVCE! Pridobite mu torej novih naročnikov, da bo čimprej zečel izhajati na 8 straneh. Na delo torej!

Med zvezdami.
— "Rokovnjači-Svobodai" namigujejo po revolversko, češ, da bodo prišli neusmiljeno na dan z vsemi osebami in njih privatno preteklostjo, če jih ne bodo "So-nali". Ampak ti-le blufi ne bodo dosegli svojega cilja. "Svobodai" naj kar "blufajo"; groznje so smešne in otročje. Nihče ne bo odstopil-niti za las!! — Razumeli!!

Nekaj Kondove požrtvovalnosti se še zrcali v S. N. P. P. Ta požrtvovalnost so člani, ktere je Konda na svojo pest vzel notri, vzlic temu, da so bili pol deset letja prestari. Tudi svojega tasta-kunštnega Mayerja je hotel vsiliti v društvo Nar. Vitezov s slepilom, da je še zelo mlad. Seveda mu je moral zet Mrtine zbitsati in navihati brke in ga lepo s fiksati, da je zgedal za par desetletji mlaji. Ampak pri Narod. Vitezih so hitro pogruntali "srako", ki se je našopirila s pavjem perjem, pa so ji dali vetra, da je zletela kamor spada: med srakarje in zgarje... Yes, Konda in njegov Mayer sta bila vedno pripravljena ogoluzniti SNPJ., istočasno pa tudi s prstom pokazati na druge. Ko pa niso mogli kaše pihati, so pa rekli v svojem glasilu: ne boš kaše pihal, ne!

Tole nas spominja na bajko o lisici in kislem grozdju.

Zadnič smo poročali, da je Konda povečal list, danes pa moramo poročati, da je povišal naročnino listu na \$2.

Čim bolj rokovnjaška bo "Svoboda", — tem dražja bo. Kaj neki bodo rekli k temu njeni kostumerji!

Letos je posebno leto za "jago". Tedy v Afriki "jaga" leve, tigre, leoparda, žerafe in "afne", — Konda v Ameriki "jaga" pa denar, da napolni svojo bisago brez dna. — Gorje levom, tigrom, leopardom, žerafam in afnam v Afriki, in gorje rojakom v Ameriki, kjer jih običe ta okovnjaški "jager" — Malo Vredni Konda.

— Neka zanesljiva oseba je povedala, da jo je Konda nagovarjal, naj razkoplje društvo, ki spada k SNPJ. in naj ga privede k neki dvomiljivi Zvezi.

To je tisti goljuf, ki venomer vpije, da ni proti SNPJ. ampak proti osebam. Komentarja ni treba.

— Novo turško ministrstvo. — Hilmi paša je sprejel mesto velikega vezirja in bo sestavljal novi kabinet. V ta kabinet vstopijo: Ferid paša kot minister notranjih del, Arif Hikmet kot minister vojne mornarice in podpredsednik poslanske zbornice, Aristidi paša kot poljedelski minister. Ostale portfelje obdrže dosedanji ministri.

Naši zastopniki.
Za LaSalle, Ill., in okolico je naš zastopnik sodrug John Puček. Pri njem lahko vsak naroči Proletarca, za kar dobi potrdilo.

Za Conemaugh, Pa., in okolico je zastopnik Proletarca sodrug Frank Podboj. On je pooblaščen pobirati naročnino za list in dajati tozadevne pobotnice.

Kdor želi biti zastopnik lista od naših sodrugov naj nam to naznani, da mu pošljemo pobotne knjižice.

KNJIŽEVNOST.

Gegenseitige Hilfe in der Tier und Menschenwelt, Peter Kropotkin pp. 294, — \$1.

To je naslov novoizšli knjigi, ki jo je založil T. Thomas v Lipskem in ki ima svoje zastopnike pri Freiheit, Box 1719, New York.

Peter Kropotkin je brezdvomno eden prvih učenjakov na polju individualnosti in socialnosti; njegovi proizvodi so v svetovnih knjižnicah vedno na prvem in vidnem mestu.

Knjiga z zgornjim naslovom je pisana z zgolj socialne perspektive, avtorjevih izkušenj in lastnega vidika o medsebojni pomoči za obstanek živalstva in človeštva.

Darwin je v svojem velikem delu razkril v splošnem boj za obstanek, Kropotkin pa pravi v tej knjigi, da ene vrste pasmi vodijo skupno-socialno boj za obstanek; temu v dokaz navaja mnogo nespodbitih primerov.

Knjiga pove mnogo novega, dosedaj še nikjer ne tako zbravnega gradiva o medsebojni pomoči v primitivni naturi in pozneje za obstanek vrst in pasem.

Vsak inteligent, ki razume nemški ali angleški, naj bi si nabavil to knjigo. Velja samo en tolar s pošto in se jo naroči pri Freiheit, Box 1719, New York.

Zahvalno pismo.

"Usojam si poslati Vam nekoliko besed o samem sebi. Celo leto sem bolehal na želodcu in zdravila mi niso dosti pomagala, dokler nisem našel najboljšega zdravila, ki me je izlečilo, to je Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Zahvaliti Vas želim iskreno. William Miller, R. F. D. No. 1, Oklahoma, Okla." To pismo je prišlo o pravem času, ker baš sedaj mnogi ljudje bolehalo na raznih želodčnih neprilikah. Če bodo ob prvem znaku jeli uživati Trinerjevo ameriško zdravilnog grenko vino, bo neprilika pregnana v kratkem času, kakor navadno. Taki znaki so: izguba slasti, teža v želodcu po jedanju, ometica, slabost, nečist jezik, blehost, nemirno spanje, utrujenost. Ampak tudi pri že zastareli boleznih, vam Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino donese olajšbo. V lekarnah. Jos. Triner, 616-622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

POZOR! Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobiti taega mesa kot v stari domovini. Ampak to je zmotal!
Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.
MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovenecem in Hrvatom!
naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne
obleke, po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično
V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa.
daji v delokrog oprave — oblek.
Pridite in ogledite si našo izložbo.
Z vsem spoštovanjem
J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS-TAILORS.
598 600 BLUE ISLAND AVE.

Dobro je vedeti kje se izdelujejo najboljše slike.
Posebno važno je to za bodoče neveste in žene za ženitovanjske slike
Wilke
Izkušeni fotografist je najbolje poznat.
Za primerne cene dobite krasno izdelane slike. Fotogra-fira tudi ob večerih pri posebni luči.
391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.
TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Slovinci Pozor!
Ako potrebujete obleke, klobake, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za delavnik i praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.
Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni.
JURAJ MAMEK, 581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

ZEMANOVO "GRENKO VINO", je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.
Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.
ZEMANOVA "TATRA", želodečni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčno in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.
Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu teh najboljših zdravil.
Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.
B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

Zdravljenje v 5 dneh brez noža in bolečin
Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)
Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicoeli, Stricturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenico in bolezni tihočih se možkih.
Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vspešno.
Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno. Ozdravim pozitivno želodečno bolezen, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.
Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupljenje in zguba vode. Pljuča, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.
... Zenske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj.
DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)
Uraduje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405

DR. F. J. PATERA
Ordinuje: na sevrozap. voglu Ashland in Milwaukee Ave.
od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8. ure zvečer pa ob torkih in petkih.
Telefon Haymarket 50.

Vabilo na domačo zabavo, katero priredi
društvo "Slovenski Dom" št. 86.
S. N. P. J.
Dne 29. maja ob 8 uri zvečer na cor. Ada in Grand Ave., to je nasproti "Nickel Teatra".
K obilni udeležbi vabi Odbor.

Znamenita ponudba.
Izvrstne vrste otroških vozičkov po \$3.95.
Cena, ki odgovarja popolno delu te vrste. Vozički so lični, streha in cela konstrukcija se da zložiti skupaj.
Streha je izdelana iz dobre kože. Barve su različne: črne, rmenne ali modrikaste \$6.50 za.....\$3.95
Popravimo kolesa na vozičkih z robarjevimi natečaji.
JOS. KRAL.
417-419-421-423 W. 18th Street. CHICAGO, ILL.

JUNGLE

Angleški spisal Upton Sinclair Z avtorjevimi dovoljenjem prevaja Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.) (Nadaljevanje)

Ni trajalo dolgo, in Jurgis je prišel na to, da so nekateri prekanjenci izrabili okolnost, da so smeli za dalj časa ven hoditi, v to svrhu, da so se dali vpisati v več oddelkih kot delavci, in so na ta način zaslužili več nego pet dolarjev na dan. Ko je nekoga moza pri tem zaslužil, ga je hotel odpustiti; ta pa mu je pomignil v skrivni kot ter mu ponudil desetak, katerega je Jurgis sprejel. Ta goljufija se je razširjala čim dalje bolj, in Jurgis je pri tem zaslužil čedno svotico.

Votčigled vsemu temu položaju so se klavničarji šteli že srečne, ako se je hitro poklala vsaj živina, ki se je poškebovala na potu, in preišči, ki so zboleli. Pogostokrat, če je trajala vožnja dva ali tri dni ter v vročini in suši, ko ni bilo dobiti nikjer vode, je nekaj preiščev dobilo kolero in poerkalo, ostali pa so planili po njih in niso pustili razun kostij ničesar. Če se ti preišči niso potem takoj poklali, lotila se je kmalu tudi njih strašna bolezen, in se niso dali porabiti za ničesar; le salo se je potem še spustilo v zabelo. Takisto je bilo z govejo živino, ki se je medsebojno z rogovi prebadala in na tleh ležala črkala, ali pa šepala okrog s polomljenimi nogami, iz katerih so molele gole kosti skozi meso. Te živali so se morale takoj ubiti, in če bi tudi živinski trgovci, kupovalci in nadzorniki morali sleči svoje suknje in pomagati, da jih ubijejo in denejo iz kože. Med tem so nastavljali klavničarji iz južnih držav trume črnece, ki so jim obljubljali po pet dolarjev na dan in prosto hrano, ne da bi omenili, da je izbruhnila stavka. Celi vagoni teh črnecev so dohajali, še za znano ceno, in vsak drugi promet je bil vsled tega oviran. Mnoga mesta so porabila priliko, da so izpraznila svoje ječe in prisilne delavnice, — v Detroit je obljubila občinska oblast vsakega izpustiti, kdor ostavi mesto tekom 24 ur, in agenti klavničarjev so stali na dvorišču ječ, da so jih brž naprej odpravili. Cele vagone živil se je dovažalo za nje, vstevši pivo in žganje, da bi jih nemara skušnjava ne premotila ubežati. Klavničarji so najeli 30 mladih deklic v Cincinnati za "zavijanje sadja", in ko so prišle, so jih uporabili za to, da so vlagale meso. Postelje so se postavile za nje v odprti dvorani, skozi katero so hodili tudi možje. Ker so dan in noč prihajali pod varstvom policije novi ljudje, nastanili so jih v nerabljenih delavnice in skladiščih, v katerih so stale postelje tako blizu druga poleg druge, da so se dotikale. V nekaterih je služil isti prostor za jedilnico in spalnico, in ponoči so postavili ljudje svoje postelje na mize, da bi jih neštevilne podgane ne nadlegovale.

Pa navzlic vsemu prizadevanju so bili klavničarji na zgubi. Devetdeset odstotkov jim ni drugega kazalo, nego svoje delavne moči popolnoma na novo organizirati. Pri tem pa so cene mesu proskočile za 30 odstotkov, in občinstvo je zahtevalo, da se spor poravnava. Tako so stali klavničarji ponudbo, da se predloži cela stvar razsodišču, in 10 dni kasneje je unija sprejela pogoje, in stavka je bila končana. Pogodili so se, da se v teku 45 dni spet nastavijo vsi prejšnji delavci, in da se ne sme delati nobenega razločka med člani in nečlani unije.

To so bili skrbipolni dnevi za Jurgisa. Ako se sprejmejo ljudje nazaj brez razlike, je bil uverjen, da izgubi v tem slučaju svoje mesto. Poiskal je nadzornika, ki se je srdito smehljaj in mu ukazal potrpeti.

Je-li bil ta dogovor navadna zvijača klavničarjev, da bi pridobili čas, ali pa so stem nameravali zlomiti štrajk in unijo s tem načrtom razbiti, to se ni prav vedelo; toda v eni noči je brzojavila tvrdka Durham & Co. na vsa večja klavniška središča to-le: "Nobenega umijskega delavca sprejeti!" Ko je drugo jutro privleco 2000 ljudi, je stal Jurgis ob vratih oddelka za preišče, kjer je delal pred stavko, in videl je množico delaželjnih mož, zastraženih po policiji. Nadzornik je prišel ven in koracil ob vrsti, izbirajoč ljudi, ki so mu ugajali. Kot prvi so stali v vrsti odposlanci in oskrbnik unije, ki jih je Jurgis slišal govoriti na zborovanjih. Nadzornik je odklonil vse te. Vsakokrat po taki odklonitvi je postalo mrmanje glasnejše, pogledi srditejši. Tam, kjer so čakali klavni goveje živine, je slišal Jurgis klice in videl gnečo, in brž je stekel tjakaj. Velik klavec, načelnik oddelku, je bil petkrat prezrt. Ljudje so se jeze tresli in si izbrali tri tovariše, ki bi naj govorili z nadzornikom, in ti ljudje so se večkrat poskušali prečiti do pisarne, a brez uspeha. Klicanje in kričanje se je nadaljevalo, dokler se ni prikazal med vrati nadzornik. — "Ali sprejmete vse, ali pa nobenega!" je kričalo kakih sto glasov. Nadzornik jim je žugal s pestjo in zaklical: "Kakor živina ste odšli, in kakor živina boste spet prišli."

Po tem dogodku je zavladalo popolnoma drugo mišljenje v klavniškem okraju. Vse je vrelo, kot v kakem velikem kotlu. Gorje stavkazu, ki bi jim prišel v roke! Vsak dan so se dogajali spopadi, katere so časopisi v svoji senzacionalnosti strašansko pretiravali in krivdo vedno zavračali na unijo.

Deset let poprej, ko v klavniškem okraju še ni bilo nobenih unij, je bil tudi štrajk, pri katerem se je moralo poklicati vojaštvo. Pri grozni svetlobi gorečih tovarnih vlakov se je vnela krvava bitka. Klavnice so bile vedno torišče nasilnostij; v "žganjarskem okraju", kjer je prišlo na vsako tovarnico za klet sto pivnic, vršili so se dan na dan boji z nožem, in najhujši v vročem poletnem času. Vsakdo, koor bi upražal za svet policijske knjige, bi se prepričal, da se je v tem poletju dogodilo manj nasilnostij, kot kdaj poprej, in vendar je bilo brez dela tistikrat 20.000 mož, ki niso imeli drugega posla, nego premišljevati bridko krivico. Pa noben človek ni priznaval in oenil po zaslužnju delovanja umijskih voditeljev, ki so brzdali veliko armado obupanih brezposlecev in jim zabranili postopanje in plenjenje, ki so vodili stotisoč ljudi od vseh vetrov ter jih tolažili in jim vliвали novega poguma skozi šest dolgih tednov gladovanja, razočaranja in obupavanja.

(Dalje prih.)

Nova vera — novi Bog.

(MODERNO NAZIRANJE O BOGU.)

Po Ingorsolovih spisih za Slovence predelal IVAN KAKER.

(Konec.)

To so one vzvišene resnice, ki so človeka usposobile, da je vrget raz sebe jarem praznovrststva; to so slavna odkritja, ki so izrgala duhovništvu iz rok žezlo avtoritete.

Na onem nepreglednem grobišču, nazvanem prošlost, je sedaj večina človeških ver pokopana, in tamkaj tudi počivajo skoro vsi bogovi. Sveti templji indijski so davno že razpadli v razvaline; preko stebrišč in obokanih hodnikov, preko šareno poslikanih sten se vijejo sedaj rastline plezavke in ovijavke. Brahma, zlati, s štirimi glavami in štirimi očmi, s polumesecem in obratno verižico iz človeških lobanj; Živa, razdiralec, s krvjo polit; božanstveni Kali, beloroki Daupradi, Krišna — vsi, vsi so promnili in zapustili prestol svojega sedaj samotnega kraljestva. Na bregovih svetega Nila se ne izprehaja več jokajoča Isis, in ne išče več svojega mrtvega Ozirisa. Senca Tifonovih temnih potez ne pada več na valove. Solnce še vzhaja, kakor nekdanj, in njegovi prvi žarki poljubujejo še vedno ustna Memnonska, toda Memnon je tih in nem kot zagonetna sfiga. Sveti templji leže v puščavi in pesku pokopani; prašne mumije še vedno čakajo vstajenja, katero so jim obetali duhovniki; in stari verski izreki, vklesani v čudno upodobljenih kamenih, spé v nerazumljivem, davno pozabljenem jeziku. Božji ognji Perzov in Aztekov so že davno ugasnili v pepelu preteklosti, in nikogar ni, ki bi razpihal sveti plamen in ga vzdraževal. Harfa Orfejeva je obmolknila; posušena čaša Bacehova je vržena v stran; Venera je mrtva in okamenela, in njenih belih prs ne dviga več nobena ljubezen. Reke še vedno žuborijo, toda Najade se ne kopljejo več v njih; drevesa še vedno šumijo v skrivnostnem šepetu, a rojenice ne plešejo več na razupitih krajih v gozdu. Bogovi so zginili z visokega Olimpa. Tudi stari bogovi in boginje slovanske: Triglav, Perun, Kurent, Vesna itd. — so šli k večnemu počitku, in ne priklječe jih nikdo več nazaj. Potihnil je grom sinajski, obmolknil glas prorokov, in dežela, kjer se je nekdanj edilo mleko in med, je danes samotna puščava. Bajka za bajko je na nebu obledela, trume pošastij in sanj so polagoma zginile, in počasi so stopala na njih mesto dejstva, resnice in istinosti. Vse, kar je nadnaravnega, se je razkaidilo v dim in minilo, ostalo pa je to, kar je naravno. **Bogovi so šli v grob, — a človek je še tukaj!**

Kakor vsako posamezno bitje, tako imajo tudi celi narodi svojo mladostno dobo, moško dobo in dobo propadanja. Prav tako je tudi z verami; ista neizogibna osoda čaka vse. Bogovi, ki so jih ustvarili narodi, morajo prominiti s svojimi stvarniki vred; kajti ustvaril jih je človek, in kakor ta, morajo tudi njegove stvari zveneti in propasti. Bogovi ene dobe služijo vedno v posmeh poznejši dobi, in veri naših dnij bo ravno tako malo kakor drugim veram prizaneseno, da se ne bi daljna bodočnost iz nje norčevala. Ko je bila Indija najmočnejša, je sedel Brahma na prestolu sveta. Ko je prešlo žezlo na Egipt, se je človeštvo poklonilo Ozirisu in njegovi soprogji Lizi. Prišla je do svetovne vlade stara junaška Gracija, in Zevs se je oblekel v škrlat avtoritete. Zemlja se je tresla pod stopinjami hrabrih sinov Rima, in Jupiter je zgrabil z železnimi rokami kij in grom je stresal nebo. Padel je stari Rim, in zrasel je na njegovih razvalinah novi Rim: kristjani so zbrali vladajoče narode sveta, v eni roki križ, v drugi pa krvavi meč, in dandanes sedi Kristus na drugem prestolu. — Kdo bo pač njegov naslednik?

Dan na dan izgubivajo verski pojmi svojo prvotno moč; stari verski duh in prejšno versko oduševljenje izumira bolj in bolj. Ognjevita navdušenost, uničevalni fanatizem nekdanje cerkve je prominil, in ne povrne se nikdar, nikdar več. Verski obredi pač še ostanejo nekaj časa, toda starodavna vera se krha in krūši od človeškega sreca. Obrabljena dokazila izgubivajo svojo prepričevalno moč, in verske obtožbe, ki so pačle nekdanj obrazloz vsemu človeštvu, vzbujajo danes v nas le zasmeh in gnus. Čas vrši mimo; čudeži postajajo neslani in za človeka sramotni; dokazi, ki so naše prednike popolnoma prepričali, nas ne zadovoljujejo več. Neizogibno, nespravljivo nasprotstvo nastane med vero in vedo; kajti med tema dvema protivnikoma ni primirja. Boj se bo nadaljeval čim dalje huje, dokler ne podleže — vera!

Razum, opazovanje in skušnija, — ta sveta tro-

jeica znanstva, je nam razodela, da je edino dobro tukaj na zemlji sreča, da potrebujemo sreče sedaj, a ne v megleni bodočnosti na "onem svetu", ter da dosežemo srečo edino stem, ako osrečujemo svoje bližnje.

To je za nas dovolj; v tej veri lahko mirno živimo in umremo.

Navzlic temu, da so se brezverci v vseh časih borili za človeške pravice in vedno bili neustrašeni branitelji svobode in pravičnosti, se svobodomislece vendar vedno dolži, da hočejo staro podreti, ne da bi zidali novo. Cerkev bi s svojimi dolgoletnimi skušnjami vendar morala biti toliko pametna, da bi vedela, da je popolnoma nemogoče vzeti človeku njegovo prepričanje s silo. Zgodovina verskih preganjanj zadostno dokazuje, da se ustavlja duh vsem nameram nasilnega vladanja. Duh časa se drži tako dolgo starih idej, dokler ni goden in sprejemljiv za nove. Kakor hitro spoznamo resnico, odpadejo vse stare krive ideje same od sebe.

Bil je nekdanj zdravnik, ki je nagovoril hromege reveža in mu prijazno ponudil svojo zdravniško pomoč. Zdravnik je začel spretno razlagati bistvo in vzrok vseh boleznij; razpravljaj o zdravilni moči nekaterih lekov; o ugodnem učinku telesnega gibanja v svežem zraku in v svetlobi, in o raznih drugih sredstvih in metodah, kako se zdravje in moč spet doseže. Njegova pojasnila so bila tako jasna in pametna in pričala so o tako globokih mislih in natančnem znanju, da je hromi revež ves iz sebe vzkliznil: "O, prosim Vas iskreno, nikarte mi ne odvezemite mojih bergelj, ki so moja edina opora, in brez njih bi bil nepisnomo nesrečen!" — "Nimam namena vzeti Vam bergelj, ljubi mož," reče zdravnik, "marveč dati Vam hočem le zdravje, in potem, ko ozdravite, boste berglje kar sami od sebe proč vrgli!"

Namesto praznih sanj o "onem svetu" predlagajo svobodomisleci, da se bolj negujejo istinosti tega sveta; namesto praznovrststva sijajne dokaze in znanstvene pridobitve; in namesto duhovniške strahovlade svoboda mišljenja brez vsakoršnih okov. Ne trdimo, da je veda že vse odkrila, da so naši nazori svota vseh resnic; kajti človeškemu napredku ni konec ne kraja. Ne moremo še pač razvozlati nepreglednih komplikacij in tajnostij sile in tvarine; bistvo najmanjših pravičalce je še ravnotako zagonetno kakor vesoljstvo v celoti. Kapljica vode je prav tako čudovita in skrivnostna kakor vse široko morje; en list tako kot cel gozd.

Znanstvo ne misli kvovati bodočnosti v verige, osvoboditi hoče marveč sedanjost; svobodomisleci nečejo skovati verig za svoje otroke, streti hočejo temveč le one, v katere so nas vklenili naši predniki. Hočejo biti branitelji upražanja in svobodnega mišljenja; kajti modroslovje ne ve nič o vsakem egoizmu. Dočim praznovrstvo zida steno in vali na pot zapreke, odpira veda vse glavne ceste svobodne misli. Ne trdimo, da poznamo ves svet, da smo v stanu rešiti vse uganke, toda mi verujemo, da je boljše ljubiti ljudi, nego trepetati pred bogom; da je častnejše in dostojnejše, ako mislimo sami in raziskujemo sami, nego pa dati se voditi ljudem, ki nam vtepajo v glavo nesmiselne in popolnoma nepotrebne stvari, katere so si izmislili v davnih časih nezobrazeni ljudje. Zastojuje nam za sedaj, da vemo, da ni govora o kakih svobodi na zemlji, dokler še vlada trinog v nebesih. Tudi ne pričakujemo, da smo v stanu v današnjih dneh vse izvršiti; verujemo pa, da lahko vsak izmed nas stori nekaj za napredek in ga pospeši. Dobro vemo, da ni dovolj, ako strnoglavimo bogove in nadnaravne oblastnike raz njihovih prestolov, — to je še le začetek razsvetljenja; pravi in edini cilj je sreča in blagostanje vseh ljudi na zemlji.

Gozdove sekati ni končni cilj poljedelstva, in morske razbojnice preganjati še dolgo ni namen svetovni trgovini.

Vera bodočnosti ni vera strahu božjega, marveč vera ljubezni do bližnjega; ne bo imela tempelj za bogove, temveč tempelj za vse ljudi, v katerem se bo vsostransko negovala in slavila vera človekoljubja. Vsakega poštenega človeka sveta dolžnost je, da pospešuje po svojih močeh, da čim preje zasinejo dnevi, v katerih bo človeška družba nehala roditi milijonarje in berače, — sito lenčad in lačno delavstvo, — kjer hodi resnica v enjah, praznovrstvo in falotstvo pa se šopiri v škrlatu. Upajmo in pričakujemo z gotovostjo časa, ko bo koristno tudi pravično, in resnica edma lepota: kadar bo sedel na prestolu razum, kralj vseh kraljev, bog vseh bogov!

— Oblihi in podobne reči so potrebni in zastarela stvar. Po trganju in od prehlajenja zadljenim bolečinam rabite svetovno znani Anchor Pain Expeler. Ta duši posledice prehlajenja in miri prenapete živce, ki privedajo bolečine. 25 in 50 ct.

Naročite se na Slovensko-angleško slovnico, Slovensko-angleški tolmač, Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni št. \$1.00 in jo dobiš pri V. J. KUBELKA AND CO. 9 Albany St., New York, N. Y.

POZOR! SLOVENCI! POZOR! SALOON s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodkih in butelj in druge raznovrstne pijače ter vsa smodke. Potniki dobe čedno poštne lističe za nizko ceno. Postrežba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovcem se toplo priporoča. MARTIN POTOKAR, 564 SO. CENTER AVE., CHICAGO.

Sveži kruh in fino pecivo dobite v hrvaško-slovenski pekarni Curiš i Radakov, 623 So. Throop Street, CHICAGO.

Valentin Potiš GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle. Toči vse, gostilni podrejene in vse priporoča rojakom za obilno postrežbo točna in solidna.

M. Lacković

378 West 18th St., CHICAGO. MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROCERIJA). Najboljši riž, kava, čaj, moka sploh vsakovrstno domače in tujno slovo vedno sveže po najnižji ceni na prodaj. Na zahtevo razvažam blago in dom. za kar nič ne računim.

Joseph Kratk

575 W. 17th St., Chicago, Ill. Izdelovalec najfinejših vsake vrste. Na debelo in drobno.

POZOR!

Kadar se brijete stopite v brivnico I. razreda, to je pri Louis Polk, 461 W. 18th St., Thalia Hall, CHICAGO, ILL.

Louis Polk

Podpisana se priporoča Slovincem za mnogobrojne bisk, ker imava na razpolo do brogostilno in dvorane. Šajnek & Ham, 587 S. Center Av, CHICAGO.

KUPUJTE PRI Albert Lurie

567-69-71-73 Blue Island, CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z šanim blagom.

Zmerne cene vsake vrste. M. A. Weisskopf, Izkušen zdravnik. Uraduje od 8-11 popoldne in od 6-9 zvečer. 885 So. Ashland Ave., Tel. Canal 476, Chicago.

POZOR! POZOR!

Rojaki v Johnstown-u, Maxhan, Franklin in Conemaugh, kakor tudi vsa bratska društva v okolici se najljudneje vabijo na

"PIKNIK",

katerega priredi

Društvo Adrija št. 3. S. N. P. J. — v nedeljo dne 30. maja —

t. l. točno ob 2. uri popoldne na prostorih Viktor Faithove farne na Morellwale, v bližini hrvaškega mirodvorja. Ob tej priliki naj omenimo še, da se vrši Piknik najbode vreme karšno hoče, ker je prostor tudi pod streho in varen pred dežjem. — Na razpolago je tudi kegljišče.

Vstopnina \$1. Žene in otroci prosti. Pivo prosto. Narazpolago bo tudi Ice Cream in prigrizek. K obilni udeležbi najljudneje vabi ODBOR.

SLOVENSKO-ČEŠKO-HRVATSKO POMOŽNO (stavbinsko) DRUŠTVO

je otvorilo v pondeljek 3. maja svojo drugo serijo v društvenih prostorih pri g. Martin Potokarju 564 So. Centre Ave., ogel 17. ulica, kjer se vrše redne seje vsak pondeljek zvečer.

Denar se posojuje na male obresti brez nadaljnih stroškov v najkrajšem času.

Delnice po 25 centov. Dobijo se v društvenih prostorih ali pri uradnikih:

George Mamek, predsednik, 581 So. Centre Ave.

Joseph Šiman, tajnik, 570 So. Centre Ave.

Martin Potokar, blagajnik, 564 So. Centre Ave.

Frank J. Petru, notar, 591 W. 18th St.

Učite se angleško!

Brez znanja angleškega jezika ni napredka v Ameriki; to zna vsakdo. Zlasti je neprecenljive koristi za delavca, ki se mora pri angleških podjetjih boriti za svoj kruh.

V Chicagu smo pred kratkim odprli slovensko-angleško šolo, kjer učimo na podlagi slovenske pisane, čitani in govoriti angleški jezik. Šola traja vsak pondeljek, sredo in petek od 7 do 9½ zvečer na 587 So. Centre Ave. v nekdanjih prostorih slovenske čitalnice.

Solnina stane \$3 na mesec. Rojaki v Chicagu, katerim manjka znanja angleščine, pridite in se vpišite. Učimo tudi ženske.

Za rojake izven Chicage imamo posebni tečaj; učimo jih pismenim potom in to po najnovejši in jako praktični metodi učenja. Natančnejša pojasnila pošlemo vsakemu na zahtevo. Rojaki, učite se angleško!

Slovensko-angleška-korešpodenčna šola, 585-587 So. Centre Ave., Chicago, Ill

Dr. Wm. A. Lurie, IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Ordinuj: Apda's Drug Store, 631 S. Centre ave., od 11-12 po dnevi. Drugi urad: 100 State St., Room 210, od 4-5 ure popoldne, izvemal nedelje. Stanovanje: 1346 W. 22nd Street. Telephone, Canal 859.